

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

МЕТОДОЛОГИЈА
ЗА ВОВЕДУВАЊЕ И ВОДЕЊЕ НА СТАТИСТИЧКИОТ РЕГИСТАР НА
ПРОСТОРНИ ЕДИНИЦИ — СРПЕ

Скопје, јануари 2010

Издавач:
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
ул. "Даме Груев" бр.4, Скопје

Телефон +389/02/3295-600
Факс +389/02/3111-336

WEB-страница: <http://www.stat.gov.mk>

Одговара:
м-р Благица Новковска, директор

Ве молиме при користењето на оваа публикација, наведете го изворот

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" Скопје
311.2: 349.418 (497.7)

МЕТОДОЛОГИЈА и водење на статистичкиот регистар на просторни единици - СРПЕ. - Скопје : Државен завод за статистика на Република Македонија, 2010 . - 24 стр.: табели; 29 см . - (Класификации, номенклатури, методологии и стандарди, ISSN 1409-7044)

ISBN 978-9989-197-82-6

а) Статистичка методологија - Регистар на просторни единици - Македонија

COBISS.MK-ID 81104650

ПРЕДГОВОР

Стратешка определба на Државниот завод за статистика е развој на статистички регистри, како битен елемент во современата статистичка инфраструктура.

Во системот за регистри еден од основните регистри, секако е и статистичкиот регистар на просторни единици. Со донесувањето на Законот за Катастар на недвижности ("Службен весник на РМ" бр. 40/2008), административниот регистар на просторни единици, што беше во надлежност на Државниот завод за статистика премина во надлежност на Агенцијата за катастар на недвижности.

Во согласност со Законот за државна статистика ("Службен весник на РМ" бр.54/97 и 21/2007), Државниот завод за статистика води Статистички регистри. За исполнување на оваа законска обврска, неопходно беше донесувањето на соодветна методологија односно методолошки основи за воведување и водење на статистичкиот регистар на просторни единици. Со методологијата, презентирана во оваа публикација се уредува постапката и начинот за водење на статистичкиот регистар на просторни единици, а се со цел единствено и еднозначно водење и прикажување на границите и податоците за административните, статистичките и другите просторни единици за статистички цели.

Директор

м-р Благица Новковска

СОДРЖИНА

Предговор	3
1. Вовед	5
2. Правен основ	5
2.1. Останата национална и меѓународна легислатива	5
3. Цел на водењето на Статистичкиот регистар на просторни единици	5
4. Дефиниција на Статистичкиот регистар на просторни единици	5
5. Содржина на СРПЕ	6
6. Единици во СРПЕ	6
6.1. Класификација на просторните единици во СРПЕ	6
6.2. Дефиниција на просторните единици	6
6.3. Идентификација на просторните единици	8
6.4. Извор на податоците и границите на подрачјата на просторните единици	9
6.4.1. Односи помеѓу просторните единици	9
6.4.2. Извор на податоците и белези за просторните единици кои ќе се водат во СРПЕ	11
6.5. Називи на просторните единици	13
6.6. Останати податоци за просторните единици	13
7. Критериуми за големина на статистички и пописни кругови	14
7.1. Статистички кругови	14
7.2. Пописни кругови	14
8. Промени во Статистичкиот регистар на просторни единици	14
8.1. Видови на промени	14
8.1.1. Промени во однос на подрачјето и границите на единиците	14
8.1.2. Промени во однос на останатите податоци за единиците	16
8.2. Датум на промени	16
8.3. Шифрарници	17
8.3.1. Шифрарник на видови на просторни единици	17
8.3.2. Шифрарник на видови на промени на просторни единици	17
8.3.3. Шифрарник на изворите на промените на просторните единици	17
9. Составни делови на Регистарот	18
9.1. Списоци на единиците	18
9.2. Картографски прикази	18
9.2.1. Графичка база на податоци	18
10. Ажурирање на Регистарот	19
10.1. Обрасци за водење на Регистарот	19
10.1.1. Образец СК	20
10.1.2. Образец ПК	20
10.2. Учесници во ажурирањето на Регистарот	20
10.2.1. Државен завод за статистика	20
10.2.2. Регионални одделенија за статистика	21
10.2.3. Агенција за катастар на недвижности	21
10.2.4. Централен регистар	21
10.2.5. Општините	21
11. Воведување и водење на Статистичкиот регистар на просторни единици	22

1. Вовед

Со оваа методологија се уредува начинот и постапката на водење на Статистичкиот регистар на просторни единици во Државниот завод за статистика (ДЗС). Извор на податоците за просторните единици се Административниот регистар на просторни единици, евиденциите врз основа на законите, одлуките, решенијата и други акти на органите на локална самоуправа, министерствата и други институции надлежни за нивно донесување и имплементирање.

2. Правен основ

Правен основ за воспоставување и водење на Статистичкиот регистар на просторни единици е Законот за државната статистика ("Службен весник на РМ" бр. 54/97 и 21/2007).

2.1. Останата национална и меѓународна легислатива

Релевантна регулатива за просторните единици во Статистичкиот регистар на просторни единици:

- Закон за катастар на недвижности ("Службен весник на РМ", бр. 40/2008)
- Закон за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр. 55/2004 и 12/2005)
- Закон за Градот Скопје ("Службен весник на РМ", бр. 55/2004)
- Закон за именување на улици и други инфраструктурни објекти ("Службен весник на РМ", бр. 66/2004 и 55/2007)
- Одлука за утврдување на Номенклатурата на територијални единици за статистика - НТЕС ("Службен весник на РМ", бр. 158/2007)
- Правилник за начинот и постапката на водење на Регистарот на просторни единици ("Службен весник на РМ", бр. 62/2009)
- Правилник за содржината, постапката и начинот на водење на електронска евиденција на имиња на улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти, броеви за нумерирање на објектите и за содржината, постапката и начинот на водење на електронскиот регистар ("Службен весник на РМ", бр. 152/2007)
- Регулотива на Европскиот парламент и Советот за воспоставување на заедничка Класификација на територијални единици за статистика (NUTS) 1059/2003.

3. Цел на водењето на Статистичкиот регистар на просторни единици

Цел на водењето на Статистичкиот регистар на просторни единици (во натамошниот текст СРПЕ) е единствено и еднозначно водење и прикажување на границите и податоците за административните, статистичките и другите просторни единици за статистички цели, што ќе овозможи планирање, реализација, обработка и дисеминација на податоците од статистичките истражувања; едноставна размена на податоците и поврзување на различните видови на податоци од различни извори со помош на идентификатори на просторните единици, како за потребите на статистичките истражувања во Државниот завод за статистика, така и за сите останати корисници на статистички податоци; споредливост на податоците поврзани со идентификаторите на просторните единици, без разлика на административните територијални промени; подготвување, спроведување и обработка на резултатите од пописите на населението и од други пописи, статистички истражувања, анкети и други истражувања, како и објавување и публикување на податоци за просторните единици од Регистарот.

4 . Дефиниција на Статистичкиот регистар на просторни единици

Статистичкиот регистар на просторни единици е статистичка евиденција на просторните единици во која Државниот завод за статистика воспоставува и води податоци за просторните единици потребни за спроведување на статистичките истражувања и други активности утврдени со програмата на ДЗС .

5. Содржина на СРПЕ

Во Статистичкиот регистар на просторни единици се водат следните податоци за просторните единици, важни за статистичкиот систем во Република Македонија:

- Вид и име
- Матичен број или друг идентификатор
- Графички приказ и извор на податоците за границите
- Податоци за просторните единици со кои се поврзува
- Посебни податоци
- Тип на промената, извор и датум на промената

6. Единици во СРПЕ

6.1. Класификација на просторните единици во СРПЕ

Единиците во СРПЕ можат да се класифицираат во неколку групи:

1. Административни просторни единици
 - општина
2. Локални просторни единици
 - населено место
 - катастарска општина
3. Статистички просторни единици
 - статистички круг
 - пописен круг
 - единиците во Номенклатурата на територијални единици - НТЕС
4. Адресни просторни единици
 - улица
 - куќен број

Оваа класификација се употребува за прибирање, развој и хармонизација на статистичките и другите видови податоци, како и за општествено-економски анализи со цел дефинирање на развојната политика на различно територијално ниво на државата.

Во Регистарот ќе се водат податоци и за други посебни единици кои се од интерес за статистичките истражувања.

Мрежата на административните, локалните и статистичките просторните единици од исто ниво ја покрива целата територија на Република Македонија.

6.2. Дефиниција на просторните единици

Општина

Општината е основна административна единица и претставува единица на локална самоуправа која опфаќа едно или повеќе населени места со катастарски општини утврдени во согласност со закон, како заедница на жителите на одредено подрачје, која преку своите органи и преку организираниите јавни служби овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон.

Подрачјето на општината може да опфати едно или повеќе населени места. Подрачјето на градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, го сочинуваат подрачјата на општините во градот Скопје.

Границите на општините се границите на катастарските општини на населените места во нејзиниот состав, во делот каде што се граничат со соседните општини или се совпаѓаат со државната граница на Република Македонија.

Границите на градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, се границите на општините во градот Скопје во делот каде што се граничат со соседните општини или се совпаѓаат со државната граница на Република Македонија.

Населено место

Населеното место, по дефиниција, претставува антропогеографска заедница која има свој атар и посебен назив без разлика на бројот на објектите, утврдени со закон.

Населени места се градовите и селата, утврдени со закон.

Град, според Законот за територијалната организација на локалната самоуправа, е населено место кое има повеќе од 3000 жители, има развиена структура на дејности, а над 51% од вработените се вон примарните дејности; има изградена урбана физиономија со зони за домување, стопанство, рекреација и јавно зеленило, плоштад, изграден систем на улици и комунални служби и претставува функционално средиште на населените места во опкружувањето.

Село, според Законот за територијалната организација на локалната самоуправа, е населено место со еднофункционално значење во кое преовладува една дејност, а атарот е со аграрна физиономија и функција.

Катастарска општина

Катастарска општина е катастарска просторна единица која, по правило, опфаќа едно населено место.

Статистички круг

Статистичкиот круг е статистичка територијална единица со чија мрежа е покриена целата територија на Република Македонија. Бројот на статистичките кругови во рамките на населеното место зависи од тоа дали станува збор за град или село. Мрежата на статистички кругови е воспоставена во 1959 година и за секој попис таа се ревидира.

Пописен круг

Пописен круг е најмала статистичка просторна единица неопходна за спроведување на пописи и други статистички истражувања, која не ги сече границите на просторните единици од повисоко ниво.

Подрачјето и границите на пописните кругови се одредени за Пописот на населението, домаќинствата и становите 2002 година. Овие пописни кругови претставуваат мрежа на просторни единици која ја покрива целата територија на Република Македонија. Пописниот круг може да припаѓа само на еден статистички круг.

Подрачјето и границите на пописните кругови можат да се менуваат со делење и корекција на границите под следните услови:

1. Делењето на пописните кругови е можно:

- заради промена на границите на просторните единици од повисок ред;
- заради запазување и почитување на критериумот за бројот на домаќинствата.

2. Корекција на границите на пописните кругови е можна во случај на корекција на границите на просторните единици од повисок ред (кога станува збор за ненаселена територија) и, доколку на постоечката граница на пописниот круг се изгради објект (зграда) на која ѝ се доделува куќен број.

НТЕС ниво 1 и НТЕС ниво 2

Со одлука на Владата на Република Македонија е утврдена Номенклатурата на територијални единици за статистика - НТЕС во 5 нивоа. На НТЕС ниво 1 и НТЕС ниво 2, целата територија на државата претставува една единица.

НТЕС ниво 3

На НТЕС ниво 3 како единици се определени статистичките региони.

НТЕС ниво 4

На НТЕС ниво 4 се определени единиците на локалната самоуправа (општините).

НТЕС ниво 5

Како единици на НТЕС ниво 5 се определени населените места.

Улица

Под улица се подразбира површина во населено место наменета за сообраќај. Според Законот за именување на улици и други инфраструктурни објекти, "улица" е улица, булевар, кеј и уличен крак подолг од 100 метри, со една раскрсница, кој се приклучува на друга улица.

Податоците за улиците се преземаат од Регистарот на улици и куќни броеви (во согласност со постоечкиот Закон) или од општините како носители на евиденцијата на улици и куќни броеви.

Куќен број

Во СРПЕ се водат податоци за броевите на објектите - зградите (куќните броеви).

Под зграда се подразбира секој станбен и деловен објект, како и објекти за јавна намена, кои се од траен карактер и кои постојано или повремено се користат.

6.3. Идентификација на просторните единици

Идентификации на просторните единици се: матичен број, реден број, шифра или комбиниран број.

Матичниот број еднозначно ја идентификува просторната единица на ниво на држава. Најчесто, матичниот број се состои од реден број на единицата, дополнет со контролен број. Матичните броеви за единиците кои се водат во Административниот регистар на просторни единици се преземаат од тој Регистар. Матичниот број за единицата која згаснува се брише и повеќе не се употребува за некоја друга единица од ист вид.

Матичен број се користи за следните единици:

1. За општината, матичниот број се состои од 4 цифри:

- реден број на општината во Република Македонија (3 цифри) и
- контролен број (1 цифра).

2. За населеното место матичниот број се состои од 6 цифри:
 - реден број на населеното место во Република Македонија (5 цифри) и
 - контролен број (1 цифра).

3. Матичниот број за статистичкиот круг се состои од 7 цифри:
 - реден број на статистичкиот круг во Република Македонија (6 цифри) и
 - контролен број (1 цифра).

4. Матичниот број на улицата се состои од 8 цифри:
 - бројот 5 (1 цифра)
 - реден број на инфраструктурниот објект (6 цифри) и
 - контролен број (1 цифра).

5. Матичниот број на објектот со куќен број се состои од 8 цифри:
 - бројот 6 (1 цифра)
 - реден број на објектот (6 цифри)
 - контролен број (1 цифра).

За следните единици се користи реден број, комбиниран број или шифра:

1. За пописниот круг, комбинираниот број се состои од 7 цифри:
 - матичен број на општината (4 цифри) и
 - реден број на пописниот круг во рамките на општината (3 цифри).

2. Шифрите на единиците на НТЕС, дефинирани во Номенклатурата, во согласност со принципите на класификацијата NUTS на ЕУ, се наменети за потребите за споредливост и размена на податоци со меѓународни институции. Тие се состојат од:

- Алфа 2 кодот (МК) од стандардот МК ИСО3166-1 (2 места) и
- за единиците на НТЕС 1 ниво (3 места):
 - Алфа 2 кодот (МК) од стандардот МК ИСО 3166-1 (2 места) и
 - цифра "0" (1 место)
- за единиците на НТЕС 2 ниво (4 места)
 - шифрата од НТЕС ниво 1 (3 места)
 - цифра "0" (1 место)
- за единиците на НТЕС 3 ниво (5 места)
 - шифрата од НТЕС ниво 2 (4 места)
 - реден број на единицата во рамките на НТЕС ниво 2 (1 место)
- за единиците на НТЕС 4 ниво (7 места)
 - шифрата од НТЕС ниво 3 (5 места)
 - реден број на единицата во рамките на НТЕС ниво 3 (2 места)
- за единиците на НТЕС 5 ниво (9 места)
 - шифрата од НТЕС ниво 4 (7 места)
 - реден број на единицата во рамките на НТЕС ниво 4 (2 места)

3. За катастарската општина се користи петоцифрена шифра и се презема од Административниот регистар на просторни единици.

Доколку единиците од одредено НТЕС ниво не се од редот на административните или локалните единици (статистички регион), единствениот идентификатор за овие единици во Регистарот се состои од нумеричкиот дел од НТЕС шифрата.

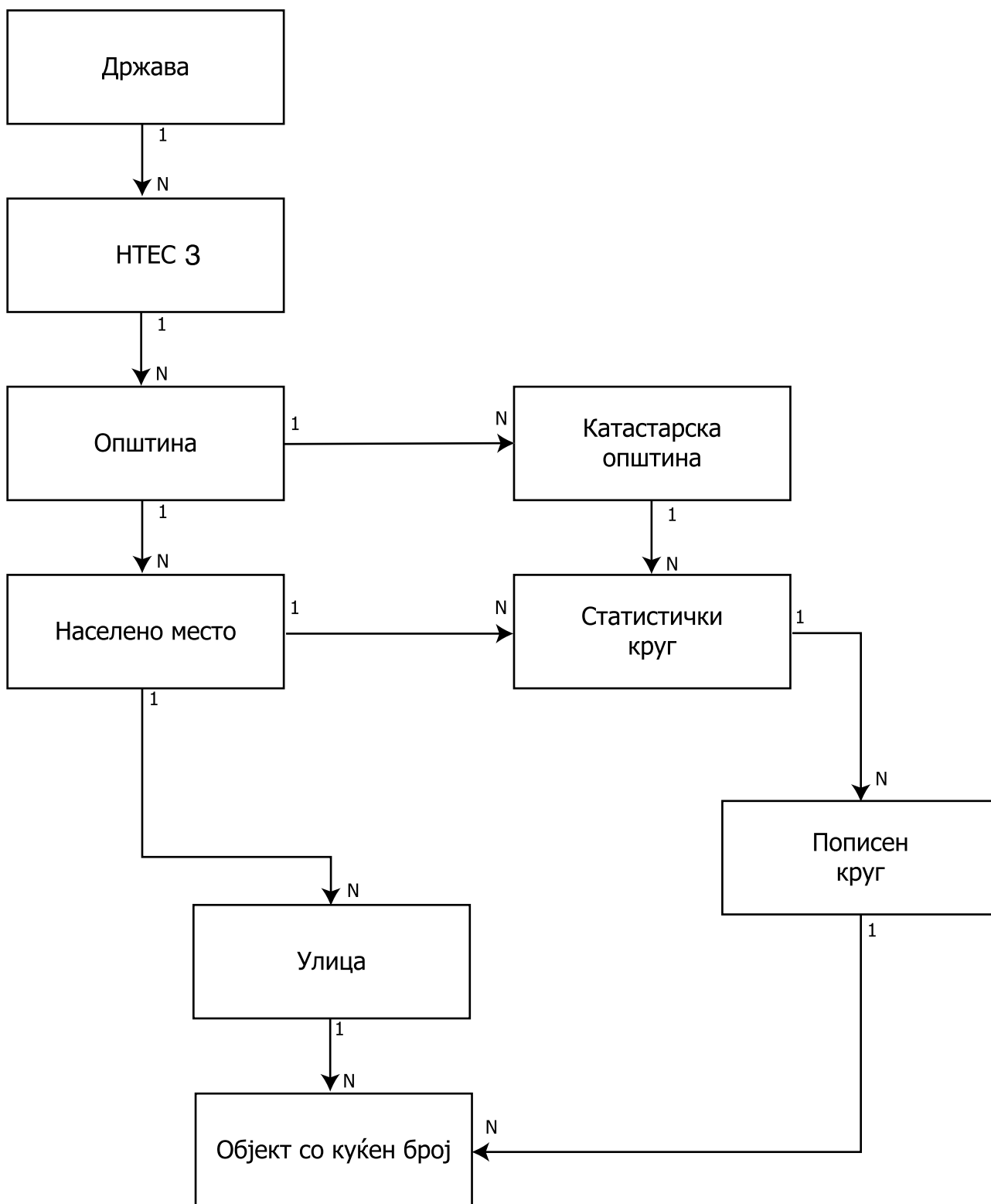
6.4. Извор на податоците и границите на подрачјата на просторните единици

6.4.1. Односи помеѓу просторните единици

Тргувајќи од хиерархискиот концепт на просторните единици при што границите на единиците од пониско ниво не смеат да ги сечат границите од повисоко ниво, произлегуваат следните односи:

- објектот со куќен број може да припаѓа само на едно населено место и еден пописен круг;
- куќниот број може да припаѓа само на еден објект и улица;
- пописниот круг не смее да ги сече границите на статистичкиот круг и може да припаѓа само на едно населено место;
- статистичкиот круг, по правило, не смее да ги сече границите на населеното место и на катастарската општина;
- населеното место, по правило, не смее да ги сече границите на катастарската општина и административната општина, односно,
- статистичкиот круг може да се состои од еден или повеќе цели пописни кругови;
- населеното место може да се состои од еден или повеќе цели статистички кругови;
- општината може да се состои од едно или повеќе населени места.

Односите меѓу просторните единици се прикажани на Слика 1.

Слика 1

6.4.2. Извор на податоците и белези за просторните единици кои ќе се водат во СРПЕ

Податоците за границите на општините и населените места, катастарските општини, статистичките и пописните кругови, се преземаат од Административниот регистар на просторни единици (АРПЕ).

Податоците за објектите со куќен број се преземаат од Централниот регистар, односно од општините, во согласност со законските надлежности.

Во СРПЕ, основа за границите на статистичките региони се границите на просторните единици од пониско ниво.

Назив на просторната единица	Институција-извор на податокот	Извор на документот
Општина, населено место, катастарска општина, статистички круг и пописен круг	Административен регистар на просторни единици	Извод од документацијата во АРПЕ
Улица	Централен регистар; Општините	Регистар на улици и куќни броеви Евиденција на улици и куќни броеви
Објект со куќен број	Централен регистар; Општините	Регистар на улици и куќни броеви Евиденција на улици и куќни броеви
НТЕС единици	Државен завод за статистика	Номенклатура на територијални единици за статистика - НТЕС

Белезите за секоја одделна просторна единица кои ќе се водат во Регистарот се наведени во продолжение.

ОПШТИНА

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBOP	String	4	Матичен број на општината	АРПЕ
OP_NAZIV	String	50	Назив на општината	
OP_POV	L.Integer		Површина на општината	
OP_NAS	L.Integer		Приближен број на население во општината	Попис на население Регистар на население
OP_DOM	L.Integer		Приближен број на домаќинства во општината	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	АРПЕ
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

НАСЕЛЕНО МЕСТО

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBNM	String	6	Матичен број на населеното место	АРПЕ
NM_NAZIV	String	50	Назив на населеното место	
MBOP	String	4	Матичен број на општината	
NM_POV	L.Integer		Површина на населеното место	Попис на население Регистар на население
NM_NAS	L.Integer		Приближен број на население во населеното место	
NM_DOM	L.Integer		Приближен број на домаќинства во населеното место	
STATUS	String	1	Град - село	АРПЕ
SED_OP	String	1	Седиште на општината	АРПЕ Општини
KAR_NM	String	1	Карактер на населеното место	АРПЕ Општини
NADM_VIS	L.Integer		Надморска висина на населеното место	АКН
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	АРПЕ
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

КАТАСТАРСКА ОПШТИНА

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBKO	String	5	Шифра на катастарската општина	АРПЕ
KO_NAZIV	String	50	Назив на катастарската општина	
KO_POV	L.Integer		Површина на катастарската општина	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	

НТЕС

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
NTES_NIVO	String	1	НТЕС ниво	Државен завод за статистика
KOD_NTES	String	9	Код на НТЕС единицата	
NTES_NAZIV	String	50	Назив на НТЕС единицата	
NTES_POV	L.Integer		Површина на НТЕС единицата	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

СТАТИСТИЧКИ КРУГ

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBSK	String	7	Матичен број на статистичкиот круг (СК)	АРПЕ
MBOP	String	4	Матичен број на општината	
MBKO	String	5	Матичен број на катастарската општина	
MBNM	String	6	Матичен број на населеното место	
SK_POV	L.Integer		Површина на статистичкиот круг	АРПЕ Попис на население Регистар на население
SK_NAS	L.Integer		Приближен број на население во СК	
SK_DOM	L.Integer		Приближен број на домаќинства во СК	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	АРПЕ
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

ПОПИСЕН КРУГ

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBSK	String	7	Матичен број на статистичкиот круг	АРПЕ
RBPCKSK	String	2	Реден број на пописниот круг во статистичкиот круг	
RBRPKOP	String	3	Реден број на пописниот круг во општината	
MBOP	String	4	Матичен број на општината	
PK_POV	L.Integer		Површина на пописниот круг	АРПЕ Попис на население Регистар на население
PK_NAS	L.Integer		Приближен број на население во пописниот круг	
PK_DOM	L.Integer		Приближен број на домаќинства во пописниот круг	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	АРПЕ
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

УЛИЦА

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBUL	String	8	Матичен број на улицата	Регистар на улици и куќни броеви Општини АРПЕ
UL_NAZIV	String	150	Назив на улицата	
MBNM	String	6	Матичен број на населеното место	
MBOP	String	4	Матичен број на општината	
STAR_NAZIV	String	250	Стари називи на улицата	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

ОБЈЕКТ СО КУЌЕН БРОЈ

Назив на белегот	Тип на податокот	Должина	Опис	Извор на податокот
MBUL	String	8	Матичен број на улицата	Регистар на улици и куќни броеви Општини АРПЕ Државен завод за статистика
MB_OBJEKT	String	8	Матичен број на објектот со куќен број	
MBSK	String	7	Матичен број на статистичкиот круг	
RBPKSK	String	2	Реден број на пописниот круг во статистичкиот круг	
RBRPKOP	String	3	Реден број на пописниот круг во општината	
MBNM	String	6	Матичен број на населеното место	
MBOP	String	4	Матичен број на општината	
KBR	String	4	Куќен број на објектот	
KBR_DOD	String	2	Додаток на куќен број	
DATUM_POC	Date		Датум од кога важи единицата	
DATUM_KRAJ	Date		Датум кога престанува да важи единицата	

6.5. Називи на просторните единици

Називите на општините, населените места и катастарските општини се преземаат од Административниот регистар на просторни единици.

Називот на улицата се презема од Регистарот на улици и куќни броеви - Централниот регистар.

Називот на НТЕС единиците се презема од одлуката за Номенклатурата НТЕС.

6.6. Останати податоци за просторните единици

Покрај претходно наведените податоци, за просторните единици се водат и податоци за седиште, статус и површина.

Податок за седиште се однесува за населеното место каде што се наоѓа седиштето на општината. Податокот за статусот се однесува на тоа дали населеното место е град или село.

Површината се однесува на сите просторни единици, со исклучок на адресните просторни единици.

7. Критериуми за големина на статистички и пописни кругови

7.1. Статистички кругови

Мрежата на статистички кругови е воспоставена во 1959 година и ја покрива целата територија на Република Македонија и таа е постојана.

Промените на подрачјата и границите на статистичките кругови можат да се вршат при промени на подрачјата и границите на просторните единици од повисок ред.

Ова може да се постигне со поделба на статистичкиот круг и со корекција на границите на статистичкиот круг, доколку станува збор за ненаселена територија.

7.2 Пописни кругови

Во согласност со Законот за катастар на недвижности, пописниот круг е најмалата просторна единица во Административниот регистар на просторни единици. Критериум за формирање на пописниот круг е бројот на домаќинствата, карактерот на населеното место и времето потребно за спроведување на попис. Формирањето и ажурирањето на пописните кругови во однос на критериумот за бројот на домаќинствата, во зависност од карактерот на населеното место, се дадени во следната табела:

Карактер на населеното место	Број на домаќинства
Селско распрскано и селско разбиено населено место	до 50
Селско збиено непланско населено место	до 75
Селско планско и збиено планско населено место	до 100
Приградско населено место и периферни делови на градските населени места	до 100
Градски населени места	100 и повеќе

До отстапување од горенаведените критериуми може да дојде поради условите на теренот и лошо проценетиот број на домаќинства во пописниот круг.

Големината на пописните кругови во градовите треба да биде до 100 домаќинства, а во исклучителни случаи овој број може да биде до 120.

8. Промени во Статистичкиот регистар на просторни единици

Под промена се подразбира секоја промена на податоците за просторните единици. Заради хиерархискиот карактер на просторните единици, промените во просторните единици од повисок ред можат да предизвикаат промени во единиците од понизок ред.

8.1. Видови на промени

Промените во просторните единици можат да бидат:

- промени во однос на подрачјето и границите на единиците,
- промени во однос на останатите податоци за единиците и
- технички исправки на погрешно внесени податоци.

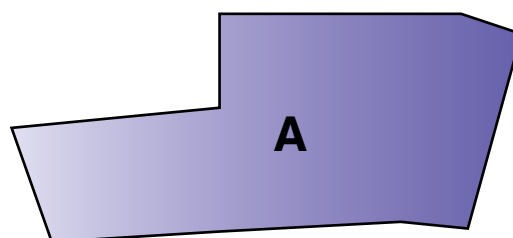
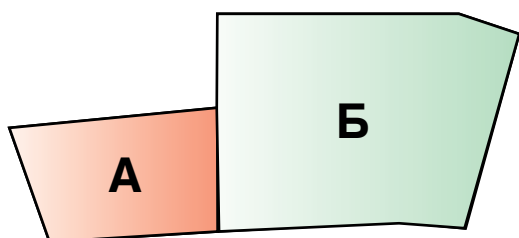
8.1.1. Промени во однос на подрачјето и границите на единиците

Промените во однос на подрачјето и границите на просторните единици се:

- припојување
- издвојување
- делење - спојување / припојување на дел
- издвојување на дел
- корекција на границата

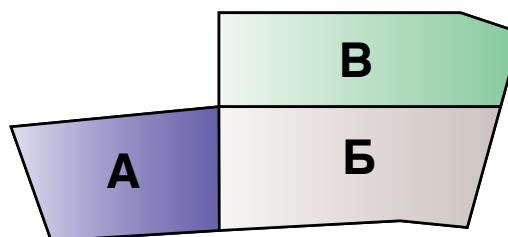
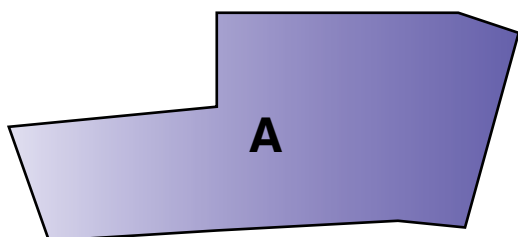
Припојување:

Една или повеќе просторни единици се припојува кон друга единица која веќе постои и чијшто идентификатор и име остануваат непроменети. Припоената просторна единица повеќе не постои.

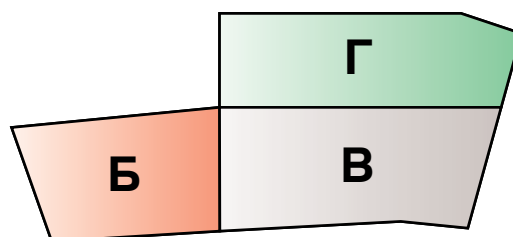
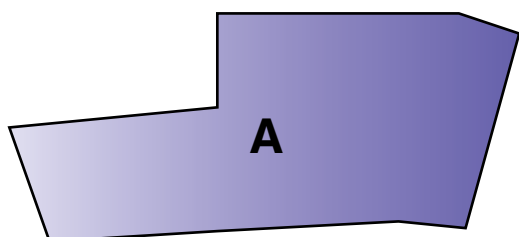
Издвојување:

Од постоечка просторна единица се одвојува еден или повеќе делови. Секој поединечен дел станува посебна просторна единица со нов идентификатор и име. Дел од основната просторна единица го задржува идентификаторот и името, а се менува подрачјето и границите.

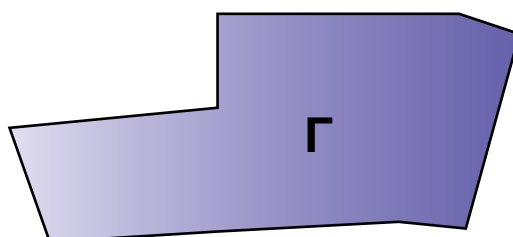
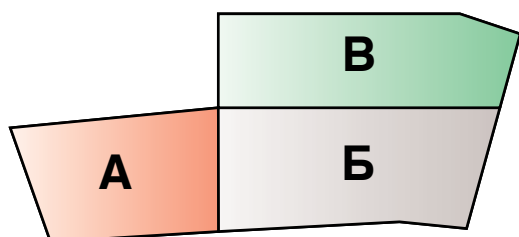
Делење:

Една просторна единица се дели на два или повеќе дела. Секој дел станува посебна просторна единица со нов идентификатор и име. Основната просторна единица престанува да постои.

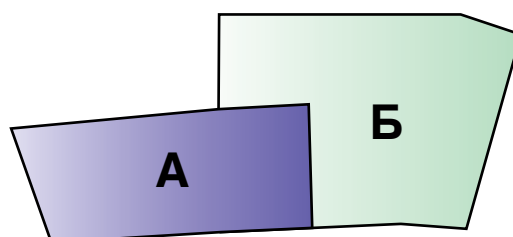
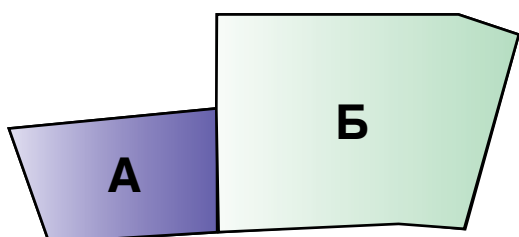
Спојување:

Две или повеќе просторни единици се спојуваат во нова просторна единица која добива нов идентификатор, име и подрачје. Основните просторни единици престануваат да постојат.

Припојување на дел:

Дел од една просторна единица се приклучува на соседната просторна единица која веќе постои. Во овој случај идентификаторот и името на секоја од просторните единици не се менуваат. Се менуваат само подрачјето и границите на просторните единици.

Издвојување на дел:

Издвојување на дел секогаш настанува како последица на припојување на дел.

Корекција на граница:

Корекција на границата е можна:

- кога границите на населеното место не се еднозначно прикажани во Регистарот,
- кога границата се внесува од извор кој е поточен (изворот е од покрупен размер),
- кај статистичките и пописните кругови на начин опишан во оваа методологија.

8.1.2. Промени во однос на останатите податоци за единиците

Тоа се следните промени:

- именување,
- промена на име,
- укинување,
- одредување,
- промена на припадност,
- промена на статусот,
- промена на седиштето.

Именување:

Овој вид на промена е можна само при одредување на името на новоизградената улица и воведување на уличен систем во населеното место.

Промена на име:

Кај оваа промена се менува само името на просторната единица, а останатите податоци за просторната единица остануваат непроменети.

Укинување:

Овој вид на промена е можна само за улици и куќни броеви, а тоа значи престанок на важност на улицата, односно куќниот број на објектот.

Одредување:

Овој вид на промена е можна само за куќните броеви на зградата, а претставува доделување на нов или промена на постоечкиот куќен број.

Промена на припадност:

Промена на припадност се јавува кога просторната единица од понизок ред ја менува припадноста кон просторна единица од повисок ред. Сите останати податоци за просторната единица остануваат непроменети.

Промена на статус:

Тоа се промени кои се однесуваат на промената на статусот на просторната единица (на пример, од село во град), а сите останати податоци остануваат исти.

Промена на седиште:

Кога за единиците се водат податоци за седиштето, можна е промена на седиштето. Се менува само називот и идентификаторот на седиштето, а сите други податоци остануваат непроменети.

8.2. Датум на промени

За секоја единица се води датум на започнување на важноста, датум на престанок на важноста, како и историјат на промените со датум на промената.

8.3. Шифрарници

8.3.1. Шифрарник на видови на просторни единици

Вид на просторната единица	Нумеричка шифра на видот на просторната единица
Општина	01
Населено место	02
Катастарска општина	03
Статистички круг	04
Пописен круг	05
Улица	06
Објект со куќен број	07
Статистички регион	08

8.3.2. Шифрарник на видови на промени на просторни единици

Вид на промената	Шифра
Настанување	
Издвојување	01
Делење	02
Спојување	03
Именување	04
Одредување	05
Престанок	
Припојување	11
Делење	12
Спојување	13
Укинување	14
Промена на граници и подрачје	
Издвојување на дел	21
Издвојување	22
Припојување на дел	23
Припојување	24
Корекција на граници	25
Промена на припадност	
Промена на припадност во просторна единица од повисок ред	31
Промена на име	
Преименување	41
Промена на статус и седиште	
Промена на статус	51
Промена на седиште	52
Техничка исправка	
Исправка на погрешно објавени податоци во правните акти	19

8.3.3. Шифрарник на изворите на промените на просторните единици

Извор на промени	Шифра на изворот
Закони, одлуки и други акти објавени во "Службен весник на РМ"	01
Одлуки и други акти објавени во "Службен гласник на единиците на локалната самоуправа"	02
Административен регистар на просторни единици	03
Агенција за катастар на недвижности	04
Централен регистар на Република Македонија	05
Министерство за локална самоуправа	06
Министерство за транспорт и врски	07
Регионални одделенија на Државниот завод за статистика	08
Пописи, анкети и други статистички истражувања	09
Останати	10

9. Составни делови на Регистарот

Статистичкиот регистар на просторни единици се состои од два дела: списоци на единиците и картографски прикази.

9.1. Списоци на единиците

Списоците на просторните единици се изработуваат за сите просторни единици од исто ниво. Тоа се:

- Список на општини
- Список на населени места
- Список на катастарски општини
- Список на статистички кругови
- Список на пописни кругови
- Список на улици
- Список на објекти со куќни броеви по улици

Овие списоци се водат во електронска форма.

9.2. Картографски прикази

На картографските прикази се прикажуваат графички и други податоци поврзани со просторните единици. Податоците за просторните единици се водат во дигитален облик, како графичка база на податоци за просторните единици. Доколку не се располага со вакви податоци, тогаш овие податоци се водат на класичен аналоген начин. Содржината на графичката база на податоци ја определува стручното одделение задолжено за Статистичкиот регистар на просторни единици. Картографските прикази се изработуваат како извадоци од дигиталните податоци, односно како прикази изработени на класичен начин. Картографските прикази се делат на основни и прегледни.

Основните прикази се прикази на кои се претставени пописните и статистичките кругови со основните топографски елементи, изградени површини, хидрологија и сообраќајна инфраструктура. Тие опфаќаат скици на статистичките кругови и скици на пописните кругови.

Прегледните картографски прикази се подготвуваат за целата територија на Република Македонија или за дел од неа (статистички регион, општина, населено место). Тие ги содржат основните граници на просторните единици: општината, статистичкиот регион, населеното место, катастарската општина, статистичкиот круг, а за населените места и пописни кругови со називите и идентификаторите.

При прикажување на границите на просторните единици, во зависност од тоа дали се работи за картографски приказ во аналогна форма или во дигитална форма, се користат знаците од топографскиот клуч кој се користи во АРПЕ.

9.2.1. Графичка база на податоци

Податоците за просторните единици во графичката база на податоци се преземаат од административните извори, од Административниот регистар на просторни единици и од општините.

Графичките податоци за просторните единици во дигитална форма, тополошки исчистени, се водат во геодатабаза, а се чуваат на посебен фајл сервер. Точноста на графичките елементи зависи од точноста на основата од која тие се изработуваат.

Податоците во геодатабазата се во државниот координатен систем и се организирани во три основни групи: административни, статистички и адресни податоци.

На Слика 2 се прикажани основните елементи за просторните единици во геодатабазата.

Едитирањето на податоците, просторното процесирање, управувањето со податоците, проверката на топологијата, просторните анализи и презентирањето на податоците се врши со ГИС софтвер.

Во геодатабазата можат да се водат и други податоци, како на пример, патна и железничка мрежа, хидрографија, висинска претстава, изградени подрачја, искористеност на земјиштето и друго, доколку овие податоци се достапни од надлежните институции. Исто така, во геодатабазата ќе се водат и други податоци кои се релевантни за статистичките истражувања.

 Polygon feature class Opstina	Граници на општини	 Point feature class Opstini_pts	Седиште на општина
 Polygon feature class NM	Граници на населени места	 Point feature class NM_pts	Центроид на населеното место
 Polygon feature class KO	Граници на катастарски општини	 Point feature class KO_pts	Центроид на катастарска општина
 Polygon feature class SK	Граници на статистички круг	 Point feature class SK_pts	Центроид на статистички круг
 Polygon feature class PK	Граници на пописен круг	 Point feature class PK_pts	Центроид на пописен круг
 Polygon feature class NTES3	Граници на статистички регион – НТЕС 3	 Point feature class NTES3_pts	Центроид на НТЕС 3 единиците
 Line feature class Ulici	Улична мрежа		
 Point feature class KBR	Објекти со куќен број		

Слика 2

10. Ажурирање на Регистарот

Податоците во Статистичкиот регистар на просторни единици се ажурира врз основа на:

- податоците во Административниот регистар,
- податоците добиени од Централниот регистар,
- податоците добиени од страна на општините,
- податоците од статистичките истражувања кои ги спроведува Државниот завод за статистика и
- податоците од други институции кои се надлежни за соодветни податоци во Регистарот.

Податоците од Административниот регистар на просторни единици, како и податоците од останатите институции, се добиваат тековно, по секоја извршена промена која е релевантна за Статистичкиот регистар, а најмалку еднаш годишно.

Пред спроведувањето на попис или други поголеми статистички истражувања, задолжително се врши ажурирање на Регистарот. Ажурирањето се спроведува како во списоците на просторните единици, така и во графичкиот приказ.

10.1. Обрасци за водење на Регистарот

При водењето на Регистарот, се користат следните обрасци:

- Образец за опис на границите на статистичките кругови (СК)
- Образец за опис на границите на пописните кругови (ПК)

10.1.1 Образец СК

Образецот СК служи за опис на границите на статистичкиот круг. Овој образец го пополнува органот кој го води Административниот регистар на просторни единици. Ги содржи следните податоци:

- Матичен број на статистичкиот круг
- Назив на општината- Матичен број на општината
- Назив на населеното место
- Матичен број на населеното место
- Назив на катастарската општина
- Карактер на населеното место
- Процент број на домаќинства во статистичкиот круг
- Број на пописни кругови во статистичкиот круг и
- Опис на границите на статистичкиот круг

10.1.2. Образец ПК

Образецот ПК служи за опис на границите на пописниот круг. Овој образец го пополнува органот кој го води Административниот регистар на просторни единици. Ги содржи следните податоци:

- Реден број на пописниот круг во рамките на општината
- Број на пописниот круг во рамките на статистичкиот круг
- Матичен број на статистичкиот круг
- Процент број на домаќинства во пописниот круг
- Назив на општината
- Матичен број на општината
- Назив на населеното место
- Матичен број на населеното место
- Опис на границите на пописниот круг и
- Список на улици и куќни броеви во пописниот круг

10.2. Учесници во ажурирањето на Регистарот

При ажурирањето на Статистичкиот регистар на просторни единици, покрај Државниот завод за статистика и неговите регионални одделенија, во обезбедувањето на податоците учествуваат и:

- Агенцијата за катастар на недвижности
- Централниот регистар на Република Македонија
- Единиците на локалната самоуправа (општините) и
- други институции кои располагаат со соодветни податоци релевантни за Статистичкиот регистар на просторни единици

10.2.1. Државен завод за статистика

- Води грижа за ажурност на податоците во Статистичкиот регистар на просторни единици
- Податоците од Регистарот ги води во автоматизирана база на податоци, а графичките податоци ги води во дигитална форма (за деловите каде што нема дигитални податоци, податоците ги води во аналогна форма)
- До надлежните институции доставува прегледи од Регистарот заради ажурирање од нивна страна.

10.2.2. Регионални одделенија за статистика

- При спроведување на анкети од редовните статистички истражувања, анкетарите вршат ажурирање, според фактичката состојба на теренот, на графичките прикази (скици) кои се основа за анкетата и на списокот на улиците и куќните броеви во образецот ПК. Тоа може да се прави со внесување на промените на самите скици и во списокот на улиците и куќните броеви или со евидентирање со помош на уреди за регистрација на позиција. Овие промени се доставуваат до надлежното одделение за водење на Статистичкиот регистар на просторни единици.

10.2.3. Агенција за катастар на недвижности

Со оглед на надлежностите, Агенцијата за катастар на недвижности:

- Го води Административниот регистар и по таа основа ги доставува по службена должност податоците од Регистарот до Државниот завод за статистика;
- Обезбедува графички податоци за границите на територијалните единици и за другите единици во СРПЕ, во дигитална форма;
- Ги изменува и дополнува описите и скиците на статистичките и пописните кругови и ги доставува до ДЗС;
- Известува и доставува промени во податоците за територијалните единици и други податоци од Регистарот;
- Доставува и други податоци потребни за Статистичкиот регистар на просторни единици.

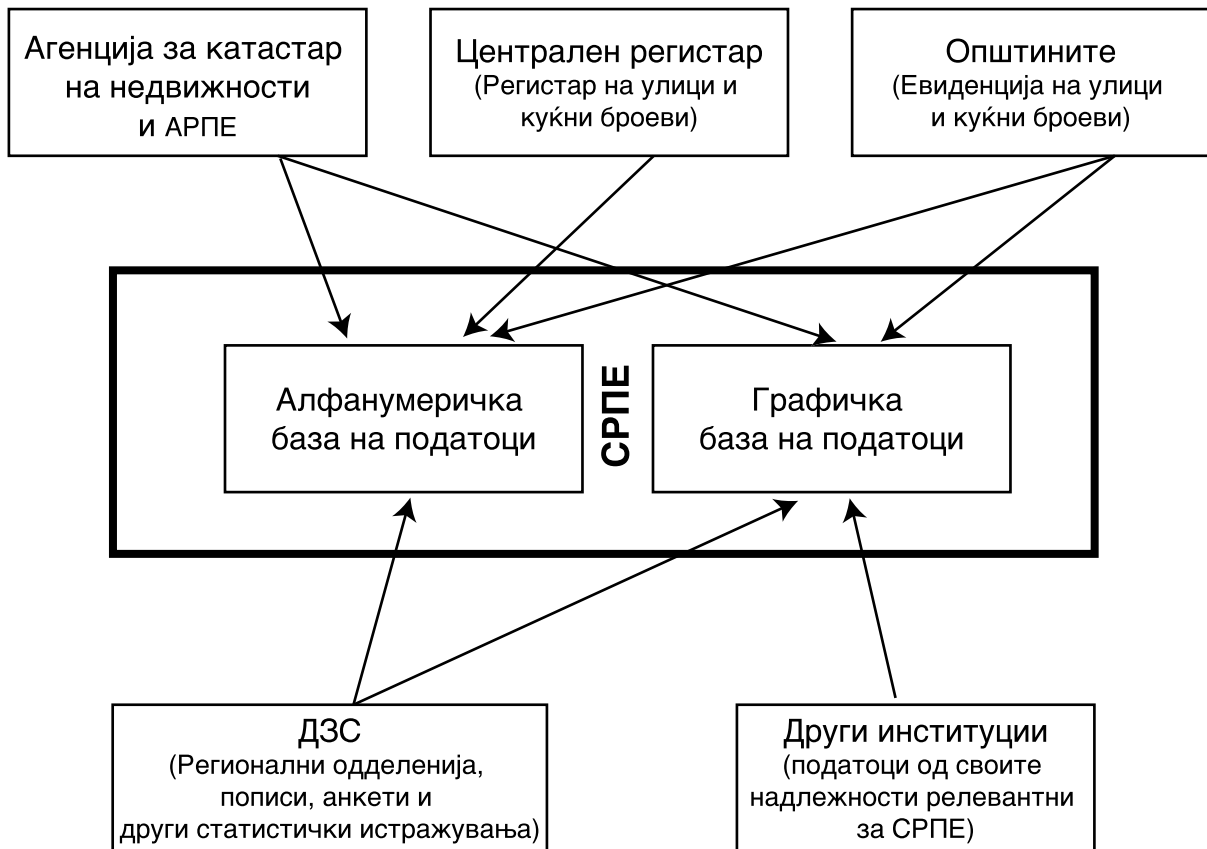
10.2.4. Централен регистар

- Доставува податоци во врска со Регистарот на улици и куќни броеви;
- Известува за промените настанати во Регистарот.

10.2.5. Општините

- Доставуваат податоци за промените во улиците и куќните броеви со графички приказ;
- Вршат ажурирање на Списокот на улици и куќни броеви по пописни кругови;
- Доставуваат и други податоци потребни за Статистичкиот регистар на просторни единици.

Ажурирањето на содржината на СРПЕ во алфанумеричката и графичката база на податоци од Административниот регистар на просторни единици и од другите извори е прикажан на Слика 3.

Слика 3

Ажурирањето на податоците во Статистичкиот регистар на просторни единици се врши според следните принципи:

1. Податоци за промените во Административниот регистар на просторни единици
Податоците за промените во просторните единици во Административниот регистар, во СРПЕ се ажурираат врз основа на документацијата од Агенцијата за катастар на недвижности
2. Податоци за промените во единиците во номенклатурата НТЕС
Податоците поврзани со промените за единиците во номенклатурата НТЕС се ажурираат од соодветната одлука за НТЕС.
3. Податоци за промените во адресните просторни единици
Податоците поврзани со промените за улиците и куќните броеви од Регистарот на улици и куќни броеви се внесуваат во СРПЕ откако нивната просторна локација ќе биде утврдена од другите извори (АРПЕ или општините).
Податоците добиени од анкетите и од другите статистички истражувања, во СРПЕ се ажурираат после консултирањето на другите извори (АРПЕ, Регистар на улици и куќни броеви или општините) за нивната просторна припадност.

11. Воведување и водење на Статистичкиот регистар на просторни единици

По преземањето на Административниот регистар на просторни единици од страна на Агенцијата за катастар на недвижности, Државниот завод за статистика ќе го води Статистичкиот регистар на просторни единици.

Податоците од Статистичкиот регистар на просторни единици добиваат почетен датум ист со датумот на преземањето на Административниот регистар од страна на АКН.

Останатите податоци во Регистарот ќе се обезбедуваат тековно, според потребите во СРПЕ.

Агенцијата за катастар на недвижности податоците од Административниот регистар на просторни единици ги доставува во електронска форма. Останатите учесници во ажурирањето на СРПЕ, веднаш по настанатите промени ги доставуваат сите потребни податоци во електронска форма.

По исклучок, доколку со податокот не се располага во електронска форма, тој се доставува во аналогна форма.

Редакциона комисија:

Мира Тодорова (претседател)

Верка Панова - Гроздановска (заменик на претседателот)

Мирјана Бошњак

Славка Атанасова

Лидија Кралевска

Дијана Крстевска (секретар)

Лектор: Јасмина Ѓорѓиева

Технички уредник: Љубен Илиевски

Класификации, номенклатури, методологии и стандарди, - ISSN 1409-7044

Методологија за воведување и водење на статистичкиот регистар на просторни единици - СРПЕ - ISBN 978-9989-197-82-6

Тираж: 60

Страници: 24

Печатено во Печатницата на Службата за општи и заеднички работи при Владата на Република Македонија